

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Roma Sancta sive Benedicti XIII. Pontificis Maximi &
Eminentissimorum & Reverendissimorum S. R. E.
Cardinalium Viva Virtutum Imago Æri & literis in
perennaturam Virtutum memoriam incisa**

Conlin, Johann Rudolph

Augustæ Vindelicorum, Anno MDCCXXVI

VD18 10209328

No. XLI. Gibertvs Borromævs Mediolanensis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72633)

No. XLI.

GIBERTVS BORROMÆVS MEDIOLANENSIS.

Gibertus tit. S. Alexii Cardinalis Borromæus Mediolanensis, Episcopus Novariensis natus est 12. Decembris Anno 1671. ex Illustrissimâ Borromæorum familiâ, quæ nominis sui gloria Lombardiam illustrat Universam. Si quidem Trinarius numerus perfectus existat, ex Nobilissimis Borromæis Triumviros, eosque Sacræ Romanæ Ecclesiæ Purpuratos omnes affero, ex quibus de reliquis dignoscas licet. Primus occurrit Divus Carolus Borromæus, illud sanctitatis Sydus, & totius Italiæ decus & Ornamentum longè illustrissimum. Necdum Sol iste plenè orbi ortus erat, cum jam in aurorâ plenam meridiem Orbi exhiberet; nam supra parientis matris cubiculum superna lux prodigosè corruscans, quis puer iste futurus esset, designabat. Adolescens factus, viam viri gradiebatur; & Clericali militiæ adscriptus, miles evadebat, qui Cœlo triumphos, orco clades dedit. Reditus Ecclesiasticos in manus pauperum statim detulit; neque ad vitam quidem congruè sustentandam, necessaria sibi reservans. Cum eximiæ ejus virtutes statim coronandæ viderentur, rarissimo exemplo vigesimum tertium ætatis annum vix satis egressus, à Pio IV. Sacro Purpuratorum Collegio ocys annumeratus est. Mediolanensis Archiepiscopatus, suo viduata Pastore, non diu anxie circumspexit, quem pastorem haberet; assumendus erat, cui similem Mediolanum tunc equidem non habuit. Is omni studio in id nitebatur, ut Concilium Tridentinum, sub Paulo III. inchoatum, & sæpiùs interruptum, reassumeretur; & reassumptum, denique finiretur, Votorum etiam compos factus est; nam Generale hoc & Oecumenicum Concilium Pontificibus Paulo III. Julio II. & Pio IV. celebratum, magno Orbis Orthodoxi gaudio suum exitum fortiebatur Anno 1563. Postea ad Helvetios & Rhoetos finitimos Carolus Borromæus paternam curam extendebat; & larga messis huic Sanctissimo Antistiti obtigerat, cum vel obstinatissimi tantæ virtuti manus darent. Liberalitatem tota Lombardia in eo Principe obstupescibat; nam cum ex divendito principatu Uritano quadraginta aureorum millia obtinuisset, unâ die in pauperes totam summam erogârat. Indigentiam Principis miseratus nescio quis, nihil habenti viginti millia aureorum legârat; sed ille spernere divitias dudum doctus, nec obolum sibi retinuit, pauperes pro se hæredes substituens. Cum præter suppellectilem, quod distribueret, non haberet, etiameâ privari in lucro posuit. Laboribus fesso, nuda humus lectus erat; & ne molliter unquam jaceret, nec lectum retinuit. Quis credidisset, in mitissimo animo vehementes Spiritus durare potuisse? ille tamen zelo Domini totus quantus exarsit, quoties videret, Ecclesiastica jura à quopiam diminutum iri. Cum atrocissima pestis Mediolanum depasceret, crucem bajulans, & fune ad collum alligato, publicè incedebat, quantum sibi peccatorum Maximus, tantum aliis visus minimus. Lucidissima hæc Lombardiæ stella ad suum occasum vergebat Anno 1584. imò ad aliud & longè nobilius Hemisphærium translata, splendere lucidiùs cœpit. Orbi certè non interiit, quem maximis beneficiis hodie dum complectitur; nam Sanctorum fastis à Paulo V. pene inmensò Mediolanensium gaudio illatus, multis in dies inclarescit miraculis. Magni nominis authore mihi compertum constat, quod

Gg

cum

cum Augustissimæ Imperatrici Elisabethæ Guelferbitanæ Anno 1713. mense Aprili particula Corporis Divi Caroli spectanda & deosculanda præberetur, in eâ clarissima signa pusionis bellè formati comparuerint; quod optimi omnis loco acceptum, multiplicem prolem Augustissimæ Domui Austriacæ, quam Deus æternam velit, portendere videbatur. Nascebatur triennio abhinc Leopoldus Archidux Austriæ, felicitatis nostræ sydus futurum, si non data modò, sed & servata ea votorum nostrorum Cynosura fuisset. Secutæ fuere Anno 1717. 13. Maii Maria Theresia: Anno 1718. 14. Septembris Maria Anna: Anno 1724. 5. Aprilis Maria Amalia, singulæ lectissimæ Regiæ Austriæ filia, & Hispaniæ Infantes, quæ tantum Orthodoxo Orbi præstare possunt, quantum Eudoxia Imperio, Ildegunda Hispaniæ, Clotildis Galliæ, Theodelinda Italiæ, Edelburga Angliæ, Gisela Hungariæ, Margaritha Scotiæ, Dampurga Poloniæ, Alga Russiæ, Mathildis Tusciæ, Elisabetha Turingiæ præstiterunt. Possunt & hæ Semiramides evadere, quæ victrices per Imperium Aquilas exsplicent, esse Amazones, quæ Gloriæ campum victoriis emetiantur, fieri Judithæ, quæ dabunt salutem in Israël: Secundus ex celebratissimâ Borromæorum familiâ celebrandus venit Fridericus Borromæus, grande iterum Lombardis nomen, & publicæ procurator felicitatis. Non potuit non maximus evadere, cum Carolum Borromæum morum institutorem nancisceretur, qui hunc suum consobrinum, præstantissimi ingenii adolescentulum, ad suam Aulam maturè traduxerat. Cum summa morum innocentia stupendo in studiis profectui accederet, suis ipse manibus Sacris Ordinibus, Ecclesiæ hoc lumen futurum, Carolus initiaverat. Postea Fridericus in celeberrimo Collegio, Ticini à Carolo fundato Rhetoricam, sumis ingeniis ad eum audiendum undequaque affluentibus publicè, & novus è rostris Cicero docuit. Latinam linguam tam eleganter cloquebatur, ut Lombardiam, omni barbarissimo procul exulare iussit, Romano doceret ore loqui; Hinc sumum Virum Sixtus V. Cardinalem dixit, & Clemens VIII. Ecclesiæ Mediolanensi Anno 1595. præposuit. Libros edidit prorsus eximios. De Episcopo concionante: Medicamenta literaria: de Christianæ mentis jucunditate: de Sacris nostrorum temporum oratoribus &c. &c. Eo etiam innotali beneficio literarum orbem sibi obstrinxit, quod An. 1609. Collegium, ubi insignem ipse bibliothecam instruxerat, erexit, quod Bibliothecæ Ambrosianæ Collegium nuncupari voluit. Est illa veluti illustrium virorum receptaculum, & literaturæ meliõris officina. Celebratissimæ huic per orbem Bibliothecæ virum literatissimum Antonium Olgiati præposuerat, qui manuscripta ad novem millia, Friderici impensis, in illo omnibus aperto humanæ sapientiæ thesauro reponebat. Ex Vincentii Pinentelli Bibliothecâ, tanta vis librorum accedebat, quanta duodecim aut pluribus curribus advehi debuerat. Placidissimè expiraverat Fridericus A. 1632. cum sanctitatis pene apicem attigisse videretur; certe tantâ vir humilitate erat, ut summi Pontificatus apicem, cui proximè accedebat, honorum neglector, repudiaret. Tertius ex Purpurato Borromæorum Triumviratu dicendus restat Eminentissimus Sac. Rom. Eccl. Cardinalis Gibertus Borromæus, in quem præclara majorum suorum decora ita cadunt, ut aucturus videretur, si summo Vertici quidpiam amplius superaddi posset. Ea est tua, Illustrissima Borromæorum Familia prærogativa, ut Borromæum nasci, & Sanctitatis Borromææ vestigiis insistere, penè pro eodem reputetur. Ita Gibertus Carolum imitandum sibi proposuit, ut inde factum fuerit, ut & Ipse Integerrimi Antistitis laudem planè ab omnibus referret. Ad rem penitus comprobandam, non meis verbis, sed Romano utar oraculo; nam cum Clemens XI. de Giberto Borromæo, Sacro Purpuratorum Collegio annumerando, ad Sacræ Romanæ Ecclesiæ Cardinales referret, ita ipsum proposuit, ut simul affirmaret, eum *tam morum innocentia quam aliis Sacro Prasule dignis virtutibus, insignes sue gentis Cardinales annuari.* Certè Clementi XI. Borromæus

mæus tantum in amoribus erat, ut quamdiu in vivis superesset, nihil officiorum in eo magis, magisque exornando prætermitteret; enimverò extraordinarii favores fuere visi, quos Gibertus à Clemente experiebatur. Primò omnium Antiochenæ Ecclesiæ, ubi primam Divus Petrus Cathedram fundavit, Patriarcha nuncupabatur. Sic Romanæ Cathedræ, cui Soli Primatus debetur, propè admoventi visus, cum proximam ab eâ sedem obtineret. Antiochia Metropolis Syriæ est: Oronti adjacet, ubi in Mari Mediterraneo committitur; constabat olim ex quatuor contiguis Urbibus, quarum quælibet suo muro cingebatur. Sarraceni Syriam occupatâ, Antiochiam expugnârunt Anno 637. Heraclio Imperatore. Nicephorus Phocas Orientis Imperator recuperabat Anno 966. iterum in Sarracenorum manus venit Anno 970. Ex eorum manibus Anno 1097. urbem extorserat Godefridus Bullionius. Ultimum Anno 1268. capta erat à Sultano & penitus everfa. Daphnes lucus omnium amoenissimus, olim in ejus erat suburbio, cujus nullam arborem excindere vel distrahere licebat; Hodie etiam ex Antiochiæ rudibus, teste Monconyo, silva enata est, amygdalis & ficis arboribus lætissimè consta. Hanc ut rigare possit & plantare, aut potiùs excisis arboribus, in novam Antiochiam convertere, ibique Patriarchalem sedem figere, Giberti Borromæi Antiocheni Archiepiscopi Sanctissimorum Votorum summa unice est. Anno 1713. Novariæ Episcopus denominabatur. Novaria Petri Lombardi Patria fuit, quem Magistrum scientiarum nuncupârunt. Quantum ille literis, tantum eximio Religionis studio Gibertus Borromæus Novariensibus splendidum Pietatis una & Doctrinæ Sydus prælucebat. Paulò postea à Clemente Pontificii Cubiculi præfectus seligebatur, quo haud tacitè Sanctissimus Pater innuebat, quanto in eum amoris affectu rapere-
tur, cum suo perpetuò adhærentem lateri vellet. Hinc ei proximus ad Sacram Purpuram factus gradus, quæ tam insignium Viro meritum Anno 1717. 15. Martii obtigit; quo quidem tempore res evenit, quæ planè evicit, Gibertum Borromæum in animo Clementis paucos inter primatum tenere; nam Sanctissimus Pater, manifestam sui in eum animi tesseram exhibiturus, per Abbatem Caslinam, Magnum suum Cœremoniariû eidem Cardinalitium habitum, in quo ipse fuisset, cum Pontifex crearetur, transmiserat, ceu planè dignum judicaret, ut cujus in habitum transgressus esset, in ejus etiam aliquando folio conspiceretur. Faustissima dies, quâ Cardinalis dicebatur, summo Mediolanensium gaudio celebrabatur. Nec festivi ignes, quos Princeps Familiam adornabat, defuere, qui claritudinem Neopurpurati denotare visi. Ipsa Domus Albana in partem felicitatis veniebat. Quippe Theresia Borromæa Carolo Albano, Clementis XI. ex fratre Horatio Nepoti, eidemque Sacri Romani Imperii Principi declarato, felicissimis hymenæis Anno 1714. juncta fuerat. Prædicta Maria Theresia filia est Caroli Borromæi perspectissimæ prudentiæ Principis, quem Caroli VI. Borromæorum Illustrissimæ familiæ, pro ejus in Serenissimam Domum Austriacam fidissimo & perpetuo studio addictissimus, non modò Sanctiori Consilio adlectum voluit, sed & virum regendis populis natum, Regno Neapolitano immisit, ut Proregis potestate florentissimum regnum regendum suscipere: Si itaque Eximiis, quos commemoravi, ex Illustrissimâ Borromæorum Familiâ, Triumviris Hunc quartum Superaddamus, est, cur tæque quaterque beatos Borromæos pronuntiemus.

No.